

Številka: Up-716/15-9

Datum: 14. 11. 2017

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložil Rüdiger Thalmann, Združene države Amerike, ki ga zastopa Dušan Ludvik Kolnik, odvetnik v Mariboru, na seji 14. novembra 2017

sklenil:

- 1. Ustavna pritožba zoper sodbo Upravnega sodišča št. I U 1997/2014 z dne 17. 3. 2015 se sprejme v obravnavo.**
- 2. Ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča št. X Ips 156/2015 z dne 8. 7. 2015 se ne sprejme.**

OBRAZLOŽITEV

1. Upravno sodišče je z izpodbijano sodbo zavrnilo tožbo zoper odločbo Ministrstva za kulturo o zavrnitvi zahteve za denacionalizacijo nepremičnin, ki so bile pritožnikovi pravni prednici podržavljene na podlagi Odloka o prehodu sovražnikovega imetja v državno svojino, o državnem upravljanju imetja odsotnih oseb in o zasegi imetja, ki so ga okupatorske oblasti prisilno odtujile (Uradni list DFJ, št. 2/45 – v nadaljevanju Odlok AVNOJ). Tudi po presoji sodišča pritožnik skladno z drugim odstavkom 10. člena v zvezi z 12. členom Zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 31/93, 65/98 in 66/2000 – v nadaljevanju ZDen) ni upravičen do denacionalizacije, ker je imela njegova pravna prednica za odvzeto premoženje pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije na podlagi Pogodbe o poravnavi škode izgnancem, preseljencem in pregnancem, o ureditvi drugih finančnih vprašanj in vprašanj s socialnega področja (t. i. Finančna in izravnalna pogodba – v nadaljevanju FIP),¹ ki

---

¹ *Vertrag zwischen der Republik Österreich und der Bundesrepublik Deutschland zur Regelung von Schäden der Vertriebenen, Umsiedler und Verfolgten, über weitere finanzielle Fragen und Fragen aus dem sozialen Bereich (Finanz- und Ausgleichsvertrag, BGBl, št. 76/62).*

sta jo 27. 11. 1961 sklenili Zvezna republika Nemčija (v nadaljevanju ZR Nemčija) in Republika Avstrija, ter zakonov, ki jih je na podlagi te pogodbe sprejela Republika Avstrija (v nadaljevanju izvedbeni predpisi).² Po mnenju sodišča je namreč kot pravna podlaga za odškodovanje v smislu drugega odstavka 10. člena ZDen upoštevena tudi bilateralna pogodba, ki je ni sklenila FLRJ oziroma SFRJ (v nadaljevanju nekdanja Jugoslavija) ali ta k njej ni pristopila, če je imel razlaščenec na njeni podlagi možnost v tuji državi pridobiti odškodnino, ki je imela temelj v odvzetem premoženju v nekdanji Jugoslaviji. Taka pogodba je po oceni sodišča tudi FIP, ki sta jo državi pogodbenici sklenili z namenom ureditve odprtih finančnih vprašanj v zvezi s časovnim obdobjem od 13. 3. 1938 do 8. 5. 1945. Za izvršitev te pogodbe, ki je pomenila pravno podlago za finančno udeležbo ZR Nemčije v korist oseb nemške narodnosti, ki so se naselile v Republiki Avstriji, je Republika Avstrija sprejela predpise, s katerimi je uredila odškodovanje za premoženjsko škodo, ki je tem osebam nastala v zvezi z dogodki v drugi svetovni vojni. Ker opredelitev predmeta poddržavljenja v določbah Odloka AVNOJ, ki so bile v obravnavanem primeru podlaga za poddržavljenje, kaže na reparacijski značaj tega predpisa, s FIP pa je bila določena pravna podlaga za plačilo odškodnine za škodo, povzročeno od anšlusa do konca druge svetovne vojne, v kateri je bila tedanja Nemčija agresor, ta pogodba tudi po presoji sodišča pomeni pravni vir, ki je urejal odškodnino za premoženje, ki je bilo poddržavljeno na podlagi Odloka AVNOJ. Po oceni sodišča je treba presojo, ali je imel upravičenec pravico dobiti odškodnino za odvzeto premoženje na podlagi FIP, opraviti le z vidika kriterijev, ki so zamejevali s to pogodbo dogovorjeno odškodninsko zavezo ZR Nemčije v razmerju do Republike Avstrije, ne pa (tudi) z vidika pogojev, ki jih je Republika Avstrija določila v izvedbenih predpisih, s katerimi je odškodovanje izvedla v polju svoje proste presoje. Za presojo, da je pritožnikova pravna prednica imela pravico dobiti odškodnino od Republike Avstrije, zato zadošča že, da je spadala v krog upravičencev do odškodnine, določen v Prilogi 1 FIP. Po mnenju sodišča upravni organ ni bil dolžan ugotavljati, kakšne konkretne pravice bi šle pritožnikovi pravni prednici po avstrijskih predpisih, saj bi to pomenilo določanje odškodnine po teh predpisih, kar bi presegalo odločanje o denacionalizacijskem zahtevku, ugotavljanje konkretnih dejstev primera pa bi bilo zaradi časovne odmaknjenosti lahko tudi onemogočeno ali zelo oteženo. Upravni organ tudi ni bil dolžan upoštevati potrdila Zveznega ministrstva za finance Republike Avstrije, da nekdanja lastnica in njeni pravni nasledniki za poddržavljeno premoženje niso dobili niti niso imeli pravice dobiti odškodnine od Republike Avstrije, saj gre po mnenju sodišča za potrdilo o tujem pravu v smislu 12. člena Zakona o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (Uradni list RS, št. 56/99 – ZMZPP) oziroma 7. člena Evropske konvencije o

---

² Sodišče se v zvezi s tem sklicuje na Zakon o razširitvi področja uporabe Zakona o povračilu škode zaradi okupacije z dne 13. junija 1962 (*Erweiterung des Anwendungsbereiches des Besatzungsschäden- und des Kriegs- und Verfolgungssachschädengesetz*, BGBl, št. 176/62), Zakon o povrnitvi škode preseljencem in pregnancem z dne 13. junija 1962 (*Umsiedler- und Vertreibenen- Entschädigungsgesetz*, BGBl, št. 177/62) in Zakon o prijavi premoženjskih škod, ki so nastale zaradi razselitve ali izгона z dne 14. decembra 1961 (*Anmeldegesetz*, BGBl, št. 12/62).

obvestilih o tujem pravu (Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o obvestilih o tujem pravu, Uradni list RS, št. 20/98, MP, št. 4/98 – MEKOTP). Kolikor potrjuje, da sta ZR Nemčija in Republika Avstrija sklenili FIP, je to upravni organ upošteval pri ugotavljanju obstoja pravne podlage za pridobitev odškodnine od tuje države, kolikor pa potrjuje, da tudi na podlagi FIP ni obstajala pravica do odškodnine za odvzeto premoženje, to potrdilo pomeni le mnenje, na katerega upravni organ ni bil vezan, saj ga je avstrijsko ministrstvo utemeljilo na avstrijski izvedbeni zakonodaji.

2. Vrhovno sodišče je revizijo zoper sodbo Upravnega sodišča kot nedovoljeno zavrglo, ker pritožnik ni izkazal uveljavljanega pogoja za dovoljenost revizije iz 2. točke drugega odstavka 83. člena Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 105/06, 62/10 in 109/12 – ZUS-1). Po presoji revizijskega sodišča namreč vprašanja, s katerimi je utemeljeval dovoljenost revizije, niso pomembna pravna vprašanja v smislu navedene zakonske določbe, saj je Vrhovno sodišče v svojih odločbah na tri od njih že odgovorilo, na eno od vprašanj, ki je le splošne narave, pa dajejo jasen odgovor že določbe Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list SFRJ, št. 47/86 – uradno prečiščeno besedilo, in Uradni list RS, št. 80/99 – v nadaljevanju ZUP/86).³

3. Pritožnik nasprotuje stališču, da pomeni FIP pravni akt, na podlagi katerega so imele v njem določene osebe pravico dobiti odškodnino za poddržavljeno premoženje od Republike Avstrije. Kot dvostranska mednarodna pogodba naj bi FIP lahko zavezovala le državi pogodbenici in nikakor ne bi mogla pomeniti pozitivnega prava, ki bi posameznikom omogočalo izplačilo odškodnin za nastalo škodo. Ker naj bi v FIP določeni kriteriji, ki opredeljujejo pravno priznano škodo (2. člen FIP) in krog upravičencev do njenega povračila (točka A Priloge 1 FIP), določali le pogodbeno zavezo ZR Nemčije v razmerju do Republike Avstrije, naj za presojo obstoja okoliščin iz drugega odstavka 10. člena ZDen ne bi bili upoštevni. S FIP dogovorjeno odškodovanje naj bi Republika Avstrija uredila z izvedbenimi predpisi, v katerih je za priznanje pravice do odškodnine določila posebne kriterije tako subjektivne (kdo je oškodovanec, z upoštevanjem dohodkovnega cenusa) kot objektivne narave (kaj je pravno priznana škoda, za katero je bilo mogoče dobiti odškodnino). Za presojo, ali je imela pritožnikova pravna prednica na podlagi teh predpisov pravico dobiti odškodnino, naj bi bili odločilni le ti kriteriji. Teh naj organi odločanja ne bi upoštevali, saj naj bi izpodbijano odločitev utemeljili na stališču, po katerem za izključitev iz denacionalizacije zadošča že, da je imela oseba v tuji državi na voljo pravno podlago, ki je omogočala "načelno pravico" dobiti odškodnino za odvzeto premoženje, ne glede na to, za katere vrste premoženja se je tuja država odločila izplačevati odškodnine. To stališče naj bi bilo v primerih, v katerem organi odločanja ne ugotavljajo vseh za presojo odločilnih okoliščin, v nasprotju z načelom materialne resnice iz 7. člena ZUP/86 in z načelom enakosti iz drugega odstavka 14. člena

---

³ ZUP/86 se v postopkih denacionalizacije uporablja na podlagi drugega odstavka 6. člena ZDen.

Ustave. Pritožnik meni, da v 2. členu FIP opredeljena škoda, za katero je bilo na podlagi izvedbenih predpisov mogoče dobiti odškodnino, ni škoda, ki je nastala zaradi podržavljenja, temveč škoda, ki je v Prilogi 1 FIP opredeljenim skupinam oseb nastala zaradi odvzema, izgube ali uničenja gospodinjske opreme in predmetov, potrebnih za opravljanje poklica v časovnem obdobju, na katerega se nanaša FIP. Taka škoda naj njegovi pravni prednici ne bi nastala, saj naj ji gospodinjska oprema in predmeti za opravljanje poklica ne bi bili podržavljeni. Zato naj po FIP in izvedbenih predpisih sploh ne bi mogla imeti statusa oškodovanke. Pritožnik navaja, da je neobstoje okolščin iz drugega odstavka 10. člena ZDen dokazoval s potrdilom Zveznega ministrstva za finance Republike Avstrije, ki naj bi skladno s Konvencijo o odpravi potrebe legalizacije tujih javnih listin z dne 5. 10. 1961 (Uradni list FLRJ, Dodatek št. 10/62) in 41. členom Pogodbe med FLRJ in Republiko Avstrijo o medsebojnem pravnem prometu z dne 16. 12. 1954 (Uradni list FLRJ, MP, št. 8/55) v Republiki Sloveniji veljalo brez posebne overitve in naj bi zato imelo dokazno moč domače javne listine. Zaradi neupoštevanja tega edinega dokaza, na podlagi katerega bi lahko ovrzel presojo o izpolnjenem izključitvenem razlogu iz drugega odstavka 10. člena ZDen, naj bi bilo pritožniku onemogočeno dokazovanje za presojo z vidika te zakonske določbe odločilnih dejstev in okoliščin. Zato naj bi mu bila kršena pravica do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave. Ta pravica naj bi mu bila kršena tudi z očitno napačnim stališčem, da za presojo z vidika drugega odstavka 10. člena ZDen ni pomembno, za katere vrste premoženja se je tuja država odločila izplačati odškodnino, saj naj bi bilo za to presojo odločilno, da je oseba dobila ali imela pravico dobiti odškodnino prav za odvzeto premoženje. Za razlago, po kateri so osebe, ki sicer izpolnjujejo pogoje za denacionalizacijo, izključene iz kroga denacionalizacijskih upravičencev zgolj zato, ker so v povezavi z dogodki druge svetovne vojne izgubile bivališče na območju nekdanje Jugoslavije in so imele na dan sklenitve FIP avstrijsko državljanstvo in na dan 1. 1. 1960 stalno prebivališče v Republiki Avstriji, naj ne bi bilo videti nobenega razumnega razloga. Taka razlaga naj bi bila nesprejemljiva z vidika drugega odstavka 14. člena Ustave iz enakih razlogov, kot jih je Ustavno sodišče navedlo v odločbi št. Up-547/02 z dne 8. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 108/03, in OdiUS XII, 106). Ker naj bi sodišče z izpodbijano sodbo pritožniku odreklo status denacionalizacijskega upravičenca kljub temu, da za njegovo priznanje izpolnjuje vse z ZDen določene pogoje, in mu s tem onemogočilo uveljavljanje upravičenj na podlagi ZDen, naj bi bila pritožniku kršena tudi pravica iz 33. člena Ustave.

4. Senat je ustavno pritožbo zoper sodbo Upravnega sodišča sprejel v obravnavo (1. točka izreka).

5. Senat ustavne pritožbe zoper sklep Vrhovnega sodišča ni sprejel v obravnavo, ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) (2. točka izreka).

6. Senat Ustavnega sodišča je ta sklep sprejel na podlagi drugega odstavka 55.b člena ZUstS v sestavi: predsednica senata dr. Špelca Mežnar ter člana dr. Matej Accetto in dr. Jadranka Sovdat. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Špelca Mežnar
Predsednica senata